אלא א] לא קשיא ° הא דאמר הריני [שוחט] ב] ע"מ לקבל דמה למחר הא דאמר הריני מקבל דמה על מנת לשפוך שירים למחר א"ל ההוא מרבנן לרבא ושפיכת שירים והקטרת אימורין לא פסלה בהו מחשבה והתנן ג] [א]יכול לא תהא מחשבה מועלת אלא באכילת בשר מנין לרבות שפיכת שירים והקטרת אימורים ת"ל [1]ואם האכל יאכל [ב]בשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח לא קשיא הא דאמר [א]הריני זורק על מנת לשפוך שירים למחר הא דאמר הריני [ב]שופך שירים על מנת להקטיר אימורין למחר: א"ר יהודה בריה דרבי חייא שמעתי [ג]שטבילת אצבע מפגלת בחטאת פנימית ד] שמעה אילפא אמרה קמיה (א) דרב פדא אמר כלום למדנו פיגול ה] אלא משלמים מה שלמים אין טבילת אצבע מפגלת בהן אף חטאת אין טבילת אצבע מפגלת בהן ו] וכי הכל משלמים (ב) למדו אי מה שלמים שלא ז] לשמן אין מוציא מידי פיגול אף חטאת שלא לשמה אין מוציא מידי פיגול אלא מאי אית לך למימר מרבויא דקראי קאתיא [ה"נ מרבויא דקרא קאתי] ח] אמר ריב"ל [ג]בעליה זו שמעתי ח*] שטבילת אצבע מפגלת ט] תהי בה רשב"ל (ג) כלום למדו י] פיגול אלא משלמים מה שלמים אין טבילת אצבע מפגלת בהן אף חטאת אין טבילת אצבע מפגלת בהן יא] וכי הכל משלמים למדו אי מה שלמים שלא לשמן ז] אין מוציא מידי פיגול אף חטאת שלא לשמה אין מוציא מידי פיגול אמר רבי יוסי ברבי חנינא אין הכל משלמים למדו הואיל וחוץ למקומו פוסל בשלמים ושלא לשמו פוסל בחטאת מה חוץ למקומו הפוסל בשלמים מוציא מידי פיגול אף שלא לשמו הפוסל בחטאת מוציאה מידי פיגול א"ר ירמיה מצדה תברא מה לחוץ למקומו הפוסל בשלמים שכן נוהג בכל הזבחים תאמר בשלא לשמו שאינו נוהג אלא בפסח וחטאת בלבד אלא מאי אית לך למימר דבר הפוסל בהן מוציאם מידי פיגול דבר המעכב בהן מביאן לידי פיגול הכא נמי דבר הפוסל בה מוציא מידי פיגול דבר המעכב בה מביאה לידי פיגול אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא [ד]זה הכלל [ד]כל הקומץ ונותן יב] בכלי והמוליך והמקטיר בשלמא קומץ היינו שוחט מוליך היינו מוליך מקטיר נמי יג] היינו זורק אלא נותן בכלי מאי ניהו אילימא דדמי לקבלה מי דמי התם ממילא הכא איהו קא שקיל ורמי אלא כיון דלא סגי דלא יהיב על כרחיה יד] עבודה חשובה היא ה"נ כיון דלא סגי דלא עביד לה על כרחי' היינו הולכה לא לעולם דדמי לקבלה ודקאמרת הכא ממילא התם איהו קא שקיל ויהיב כיון דאידי ואידי מתן כלי הוא מה לי ממילא מה לי קא שקיל ויהיב לימא כתנאי דתני חדא טבילת אצבע מפגלת בחטאת ותניא אידך לא מפגלת ולא מתפגלת מאי לאו תנאי היא לא הא רבנן הא רבי שמעון אי רבי שמעון מאי איריא טבילת אצבע האמר

ויש לפרש במסקנא דנקט לשון פסול דאיירי בשלא לשמן דהוי בכל ד' עבודות ומיהו אשכחן דיקא דלא קאי לבסוף גבי כל הניסוס דמים באחר (קידושין דף כח:) ח) : **על מנת לשפוך שיריים למחר.** נ"ע בפרק קמא דמעילה (דף ז.) דמיבעיא לן חישב לנשפכין מהו ופי' רבינו דהתם מיירי שנשפך מן הכלי על הרצפה ומיבעיא ליה אם מוליך אותו מקצת דם הנשאר בכלי על מנת לזרוק מאותן נשפכין חוץ לזמנו שהרי ראויין לאוספן או דלמא כיון דכוס איתיה דם וההוא דעל הרצפה הולך לאיבוד לא פסלה בהו ט) : **הג"ה תהי בה ריש לקיש כלום למדנו אלא משלמים.** תימה הא ריש לקיש גופיה קאמר לקמן (יד.) מודה רבי שמעון בהולכת (אברים) חטאות הפנימיות: **אי מה שלמים כו'.** זה אין שייך לומר דמחשבת יום שני לא יפסול בחטאת כמו בשלמים דפשיטא דבכל חד אזלינן בתר חוץ לזמנו דידיה: **אלא מאי אית לך למימר דבר הפוסל בהן כו'.** השתא מסיק דמסברא יש לנו לומר כן דדבר הפוסל מוציא מידי פיגול ודבר המעכב בה מביא לידי פיגול כמו בשלמים ואין שייך להקשות שכן נוהג בכל הזבחים: **זה הכלל כל הקומץ ונותן בכלי.** בהגהה אין פיגול דקמיצה כנגד שחיטה ואין לו פיגול קודם שחיטה:

לא קשיא הא. דקמרבי שפיכת שיריים כגון דאמר הריני זורק או אחת משאר עבודות על מנת לשפוך שיריים למחר שהרי חישב להאכיל את המזבח חוץ לזמנו: **והא.** דמעטינהו לעיל כגון דאמר הריני שופך שיריים כו'. כללא דמילתא בעינן מחשבה בשעת עבודה על דבר טו] אכילת אדם או למזבח הלכך חישב בשעת שפיכת שיריים על אכילת בשר לא כלום היא דלא הואי מחשבה בשעת עבודה: **שמעתי מרבותי שטבילת אצבע.** האמור בחטאות הפנימיות וטבל הכהן אצבעו וגו' (ויקרא ד) מפגלת בחטאת אם טבל ע"מ להקטיר אימורים למחר: **כלום למדנו פיגול.** בחטאת אלא משלמים דעיקר פיגול בשלמים כתיב ואם האכל יאכל ושלמים אין בהן טבילת אצבע שכל הדמים בזריקה מן הכלי למזבח חוץ מן החטאת שהיא במתנת אצבע: ופרכינן **וכי הכל משלמים למדנו.** (ד) דין פיגול בכל הזבחים כדינו בשלמים טז]: **אי מה שלמים אין שלא לשמו מוציאו מידי פיגול.** אם שחט במחשבת חוץ לזמנו וקבל והוליך שלא לשמן לא יצאו מידי פיגולן שהרי אין שלא לשמו פוסל בשלמים והוה ליה קרב המתיר כמצותו בפיגול בלא פסול מחשבה אחרת: **אף חטאת.** אע"פ שלא לשמו פסול בה לא תוציאנה מידי פיגול ואנן תנן בפ"ב (לקמן דף כט:) הפסח והחטאת ששחטן חוץ לזמנו וקבל והלך וזרק שלא לשמו זהו שלא קרב המתיר כמצותו ואינה פיגול ליענש כרת על אכילתו כדילפינן בפ"ב (שם דף כח:) מקרא כהרצאת כשר כך הרצאת פיגול שיקרבו כל מתירין דהיינו ארבע עבודות בלא פסול מחשבה אחרת: **אלא מאי אית לך למימר מרבויא דקרא קאתי.** כל הזבחים לפיגול (ה) בת"כ ולא משלמים למדו הלכך כל חד וחד מאי דפסיל יז] מוציאו מידי פיגול וכן לענין הבאתו לידי פיגול כל חד וחד מאי דכתיב ביה דהוי עבודה מביאו לידי פיגול: הכי גרסינן **שטבילת אצבע מפגלת** יח]: **אין הכל משלמים למדנו.** ודקשיא לך בחטאת היאך שלא לשמו מוציאה מידי פיגול: **הואיל וחוץ למקומה** יט] **כו'.** מחשבת על מנת לאוכלו חוץ למחיצת אכילתו דהיינו בכל העיר וחוץ לעיר הוי חוץ למקומו כ] פוסל בשלמים (ה) בהדיא מרבינן לה לפסולה (ו) בפ"ב אלא שאין בו כרת: **מוציא מידי פיגול.** כדילפינן (ז) בפ"ב שכל מחשבת פסול מוציאתו מידי פיגול: **מצדה תברא.** תשובתה בצדה אם מחוץ למקומו אתה לומד לשלא לשמו ולהעמיד פיגול על עבודות הנוהגות בשלמים ותו לא אלא שמוציאתה מידי פיגול תלמד בחטאת שלא לשמו מחוץ למקומו דשלמים יש להשיב מה לחוץ למקומו כא] דין הוא שיוציא מידי פיגול שהרי פסול כב] וחמור לנהוג בכל הזבחים תאמר כו': **אלא מאי אית לך למימר.** אם באת לומר הכל משלמים למדו מה יש לך (ו) טעם בשלא לשמו המוציא חטאת מידי פיגול כך יש לך לומר שלמים דבר הפוסל בהו כגון חוץ למקומו מוציאן מידי פיגול: **ודבר המעכב בהו.** כגון ד' עבודות הדם מביאין לידי פיגול: **הכא נמי.** אף חטאת דבר הפוסל בה כגון שלא לשמה מוציאה כג] ודבר המעכב בה כל הכתוב בעבודת דמה וטבילת אצבע בכלל (ז) : **אף אנן נמי תנינא.** דטבילת אצבע מפגלת דתנן במנחות כל הקומץ כד] בכל ד' עבודות [אם] חישב על מנת לאכול שיריים או להקטיר קומץ למחר פיגול: **בשלמא קומץ.** מפגל דהיינו כשוחט שמוציא דם שהוא חלק גבוה מן הבשר כה] [והבשר] שיריים הם אף זה הפריש קומץ מתוך שיריים וכן שאר ג' עבודות דמפגל כו] מהיקישא דהוקש מנחה לזבח דכתיב זאת התורה [ויקרא ז] ואמר לקמן (לח.) דהך כז] היקשא מה שלמים מפגל כח] ומתפגלין אף כל מפגלין ומתפגלין: **התם ממילא.** נופל הדם בכלי הכא קא שקיל בידיה ורמי: **אלא כיון דלא סגי דלא יהיב.** קומץ לכלי לקדשו בתוכו כדאמרינן לעיל (דף יא.) שלא בכלי שרת פסולה ואמרינן טעמא במסכת סוטה בפרק שני (דף יד:) מידי דהוה אדם כט] לאו אע"ג דקדישתיה סכין בצואר בהמה הדר בעי לקבוליה וקדושיה בכלי זימנא אחריתי קומץ נמי אע"ג דקדשה מנחה כולה בכלי בעי לקדושי קומץ זימנא אחריתי הלכך עבודה חשובה היא ומפגלה הכי נמי בטבילת אצבע כיון דלא סגי כו' היינו הולכה שמוליך הדם באצבעו (ח) לקרבן למזבח: **לעולם דדמי לקבלה.** הלכך אתיא בהיקישא דאיתקוש מנחות לשלמים לפגל כדאמרי' לעיל ומתן כלי במנחה כקבלה בדם אבל טבילת אצבע לא איתרבאי ולא תיפשוט: **לא מפגלת.** אם טבל על מנת להקטיר אימורין למחר: **ולא מתפגלת.** אם שחט [או קבל] ל] ע"מ לטבול אצבע למחר: **מאי לאו תנאי היא.** דמר חשיב לה הולכה לא] ומר לא חשיב לה הולכה: **לא.** דכ"ע הולכה היא והא דקתני אינה מפגלת רבי שמעון היא דאמר במתניתין הולכה לא מפגלא כדתנן ורבי שמעון מכשיר בהילוך:

כל

עין משפט נר מצוה

עב א מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הל' ב ופי"ז שם הלכה ו:
עג ב מיי' פי"ג שם הלכה ז:
עד ג מיי' פי"ז שם הלכה ג:
עה ד מיי' פי"ג שם הלכה ו:

◆

תורה אור השלם

1. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֺנָהּ תִּשָּׂא:
ויקרא ז, יח

◆

מוסף רש"י

בשתי אכילות הכתוב מדבר. דלא שנא חישב לאכול למחר לא שנא חישב להקטיר אימורין למחר פגול (להלן כח:) **מצדה תברא.** תשובתו מוכנת לצידו. (קדושין עד:) **זה הכלל כו'.** בפ"ק קחשיב להנך ד' עבודות חשובות. קומץ דמי לשוחט דזה נוטל ומפריש חלק גבוה מחלק כהנים וכן זה **התם ממילא.** נופל הדם במזרק הכא שקיל קומץ ורמי בכלי **מה לי ממילא מה לי קא שקיל ויהיב.** דמקבל מקדש הדם בכלי, והנותן מקדש הקומץ בכלי ובדבר זה דומין (מנחות יג:):

◆

שיטה מקובצת

לא קשיא. הא דקתני לעיל דמחשבה לא פסיל בפיגול, לא כשחישב בשעת קבלה על אכילת בשר אלא כשחישב בשעת שחיטה על מנת לקבל דמו למחר. [ולכך לא] פסלה דבעינן מחשב בעבודה לאכילת אדם או אכילת מזבח. ואילו זריקה כה"ג עשה מחשבה כמעשה אם שחט על מנת לזרוק דם למחר פיגול דהיינו אכילת מזבח כפ"ה. ותימה למורי למה איצטריך לדחוק וליתן חילוק בין פיגול ושלא לשמו. לוקמא כולה בשלא לשמו ובענין דשוחט ע"מ לקבל שלא לשמו כשר והיינו לא עשה בו מחשבה כמעשה, ומתני' איירי במחשב בקבלה עצמה אבל בזורק עשה בו מחשבה כמעשה דשוחט ע"מ לזרוק דמו שלא לשמו פסול. וי"ל דהא תינח לר' יוחנן אבל לריש לקיש מאי איכא למימר דקאמר לעיל (דף ט:) אף בשוחט ע"מ לזרוק דמו שלא לשמו כשר דאין מחשבין מעבודה לעבודה. ומ"מ קשה לוקמא בשינוי בעלים דאף ר"ל מודה דשוחט ע"מ לזרוק בשינוי בעלים פסול ושוחט ע"מ לקבל בשינוי בעלים כשר. [וי"ל] דלא מצי לאוקמי בשינוי בעלים דא"כ תקשה לך הלשון דקאמר לא עשה בה מחשבה כמעשה משמע הא אם עשה בה [מעשה שקבל הדם] בשינוי בעלים פסול, וזה אינו דאפי' קבל בשינוי בעלים נמי כשר כדהוכחנו לעיל דלא שייך שינוי בעלים רק בזריקה. אבל אי מיירי בפיגול ניחא דקתני לא עשה בה מחשבה כמעשה, דאם היה מקבל חוץ לזמנו או חוץ למקומו פסול מיהא הוי (תוס' טוך): **שמעתי מרבי.** רש"י גרים שטבילת אצבע מפגלת, ול"ג מפגלת אצבע. פירוש ר"ל כך אם חשב בשעת (זריקה) [זביחה] ע"מ לטבול למחר [מפגלת] הטבילה, וזה אינו דאין זה מחשב בעבודה לאכילת אדם או למזבח (מהר"פ): **אין** הכל משלמים למדנו. פרש"י ודקשיא לך כו'. תימה אמאי לא אמרינן כמו כן הואיל וטבילת אצבע מעכבת בחטאת והולכה מעכבת בשלמים מה עבודה המעכבת בשלמים (המביאה) [מביאה] לידי פגול אף טבילה המעכבת בחטאת הפנימית (המביאה) [מביאה] לידי פגול. [וי"ל] טבילת אצבע לא שייך כלל בשלמים אבל שלא לשמו דשייך קצת בשלמים לענין דאין מרצין שפיר ילפינן זה מזה (מהר"פ): **אלא** כיון דלא סגי. פ"ה כיון דלא סגי (איהו) כו' עד למזבח. וא"ת א"כ מהאי טעמא בחטאות חיצונות נמי ליפסול טבילת אצבע דלא סגי כו'. ועוד קשה דבהקומץ זוטא (מנחות דף יג:) אמר ר' ינאי הולכה בזר פסולה משום דכיון דלא סגי דלא עביד, עבודה חשובה היא. (והכי) [והכא] דחי האי טעמא במסקנא. ואמר הר"ס (דמשני) [דמדשני] בדיבוריה קרא לכתוב בפנימיות וטבל ובחיצוניות לא כתיב וטבל אלא ולקח, ש"מ דלא אמרינן הך טעמא דכיון דלא סגי גבי חיצוניות וכן למסקנא לכך לא אמרי' הך סברא דלא סגי, משום דא"כ אמאי כתיב בפנימיות ולא כתיב בחיצוניות הא שייך האי טעמא אף בחיצוניות. אלא ודאי האי סברא דלא סגי אע"ג דהוי בעלמא, הכא ליתא. וניחא הכל: **לא הא רבנן כו'.** כלומר בין למר ובין למר הולכה היא אלא הא רבנן והא ר"ש כלומר הא ר"ש דהולכה לא פסלה במחשבה וה"ה טבילת אצבע נמי אע"ג דטעמא דר"ש בהולכה משום דאפשר לבטלה והכא בטבילת אצבע א"א לבטלה, מ"מ כיון דלא חשיבא טבילת אצבע עבודה רק מטעם הולכה לא יפסל בה טפי מחשבה (מהולכה) [מבהולכה]. כך נראה למורי (מהר"פ ז"ל):

מסורת הש"ס

א) ת"כ צו פי"ב פ"ח ה"ו, ב) [לקמן כח: מנחות יז. חולין פא:], ג) עיין כתובות דף נ:, ד) מנחות יג., ה) צו פי"ג, ו) לקמן כח., ז) לקמן כט:, ח) [ועי' ב"מ מו: ועי' מ"ש על לדון]., ט) [וע"ע תוס' מעילה ז. ד"ה חישב]:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמיה דבר פדא: (ב) שם משלמים למדנו אי מה: (ג) שם כלום למדנו כצ"ל וכן בכל העמוד: (ד) רש"י ד"ה ופרכינן וכו' למדנו וכי דין: (ה) ד"ה הואיל וכו' דבהדיא: (ו) ד"ה אלא וכו' מה יש לך לומר טעם: (ז) ד"ה הכא נמי וכו' בכלל מביאה הס"ד: (ח) ד"ה אלא כיון וכו' לקרבו למזבח:

◆

גליון הש"ס

גמ' הא דאמר. עיין לעיל דף ט ע"ב תוס' ד"ה מחשבין:

◆

שינויי נוסחאות

א] תיבת אלא ליתא בכי"ל, וכן ברש"י ופרי"ד. לפנינו כגר' ע"פ בה"ז שהוסיפה ע"פ כ"י ועי"ש בחידושים לע"א ד"ה רש"י: ב] כן הגיר' בכתה"י ובש"מ. נ"א הריני מקבל דמו ע"מ לקבל (ד"ו רפ"ב). בס' פ"מ פירשה ע"מ לקבל מקצת דמו למחר. ועי' ח"י שכתב דהתוס' לעיל י' ע"א ד"ה מחשבין שכתבו דכאן מיירי בחישב בקבלה ע"מ לגמור הקבלה, ע"כ גרסו גי' זו. וכן בגלה"ש כאן ציין לתוס' הנ"ל. ולפי גי' זו יתכן לפרש דבשוחט ע"מ לקבל הוי פיגול, וכדברי הרשב"א והר"ן והמאור בספ"ק דחולין. ועי' חז"א יו"ד סי' רי"ד (לדף טל) שהגיה דברי הראשונים הנ"ל וכתב, אע"ג שקשה להגיה בכולן כו' מ"מ האמת הוא כן כו' ובזבחים שם אמר בהדיא הפכו כו', עיי"ש. וכאמור לנוס' ד"ו הנ"ל ליתא הפכו בהדיא. ובלא"ה לגי' דידן נמי מפרש הראב"ד בת"כ דבשוחט ע"מ לקבל פסלה מחשבה, הובאו דבריו בליקוטים, ועי' בחז"א שם: ג] נ"ל והתניא (*ש"מ, הגרי"ב): ד] בס"א תיבת פנימית ליתא (ש"מ, כתה"י ופרי"ד): ה] תיבת פיגול ליתא בכתה"י: ו] נ"ל בה (כ"ה בכתה"י וד"י): ז] אין שלא לשמן מוציא מידי פיגול אף חטאת אין שלא לשמה מוציא כו' (כתה"י): ח] תיבות המוקפות ליתא בכי"ר וד"ו רפ"ב, וכ"ה ישר (דק"ס). ובש"מ הגיה כלפנינו: ח*] בש"מ גורס שמעתי מרבי. וכ"ה ביחוסי תנאים ואמוראים והוכיח מכאן דריב"ל תלמידו דרבי הוה: ט] מפגלת בחטאת (כי"צ וד' א'): י] נ"א כלום למדנו אלא (כי"צ וד' וכ"ה בתוס'): יא] נ"ל בה (*שמכ"י) [בד' וילנא הובאה הגהה זו שלא במקומה]: יב] והנותן (*שמכ"י): יג] תיבת נמי ליתא ברוב כתה"י: יד] נ"א על כרחיך היינו קבלה ה"נ וכו' (כי"צ וד"ו רפ"ט וש"מ). גם בגליון הובא נ"ז אלא שעירבו ב' הנוס' בהוספס שלא כהוגן תיבות עבודה חשובה: טו] דבר שהוא אכילה או לאדם (כתה"י): טז] נ"ל של שלמים (*ש"מ): יז] דפסול ביה כצ"ל (*ש"מ): יח] מפגלת ול"ג מפגלת אצבע כצ"ל (ש"מ, כתה"י, וכ"ה בתוס' הר"פ שבש"מ עיי"ש. [ול"ב על נכון מהו הנוס' שבא רש"י לשלול]. (בד"ו א' אצבע מפגלת אצבע, ולפנינו ע"פ רש"ק שמחק אצבע הב'): יט] למקומו (*שמכ"י): כ] כאן הס"ד (שמכ"י): כא] למקומו דשלמים כצ"ל (ש"מ): כב] נ"ל פסולו חמור (*שמכ"י): כג] מוציאה הס"ד (מ"ב): כד] נ"ל הקומץ כו' (*ש"מ). נ"א פרק הקומץ (כי"י): כה] מן הבשר שהן [בכי"י שהוא] שיריים אף זה כצ"ל (*ש"מ): כו] נ"ל מפגלי' מהיקישא דאיתקש (*ש"מ). נ"א דהא דמפגל (צ"ק): כז] נ"ל בהך (*ש"מ): כח] נ"ל מפגלין (כתה"י): כט] אדם דם כנ"ל (*ש"מ): ל] תיבות או קבל ליתא בכתה"י ובד"ו: לא] בכתה"י כהולכה, וכן בסמוך: